YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

11 päivänä marraskuuta 2004 *

Asiassa C-467/02,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Verwaltungsgericht Stuttgart (Saksa) on esittänyt 19.12.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.12.2002, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Inan Cetinkaya

vastaan

Land Baden-Württemberg,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric ja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.3.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Cetinkaya, edustajanaan Rechtsanwalt C. Trurnit,

— Saksan hallitus, asiamiehinään W.-D. Plessing ja A. Tiemann,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja A. C. Branco,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Martin ja H. Kreppel,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.6.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 (jäljempänä päätös N:o 1/80) 6, 7 ja 14 artiklan

tulkintaa. Assosiaationeuvosto perustettiin Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella, jonka allekirjoittivat Ankarassa 12.9.1963 yhtäältä Turkin tasavalta ja toisaalta ETY:n jäsenvaltiot ja yhteisö ja joka tehtiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin yhteisön puolesta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685; jäljempänä assosiaatiosopimus).

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Turkin kansalainen Cetinkaya ja vastaajana Land Baden-Württemberg ja joka koskee menettelyä Saksan alueelta poistamisessa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Päätös N:o 1/80

3 Päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Jollei hänen perheenjäsentensä vapaata oikeutta työskentelyyn koskevista 7 artiklan määräyksistä muuta johdu, turkkilaisella työntekijällä, joka kuuluu laillisille työmarkkinoille tietyssä jäsenvaltiossa, on oikeus

— työskenneltyään laillisesti yhden vuoden saada työlupansa uudistetuksi tässä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa varten, jos hänellä on työpaikka;

— työskenneltyään laillisesti kolme vuotta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa valitsemaltaan saman ammattialan työnantajalta työtarjous, joka on tehty tavanomaisin ehdoin ja joka on rekisteröity tämän valtion työvoimaviranomaisissa, jollei yhteisön työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

— työskenneltyään laillisesti neljä vuotta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

2. Vuosiloma ja äitiysloma sekä poissaolo työtapaturman tai lyhytaikaisen sairauden vuoksi rinnastetaan laillisiin työskentelykausiin. Toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti toteamat omasta tahdosta riippumattomat työttömyyskaudet ja poissaolo pitempiaikaisen sairauden vuoksi, vaikka niitä ei rinnasteta laillisiin työskentelykausiin, eivät vaikuta haitallisesti niihin oikeuksiin, jotka on saatu aikaisempien työskentelykausien perusteella."

4 Päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Tietyn jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenillä, joille on annettu lupa muuttaa työntekijän luokse, on oikeus

— asuttuaan tässä jäsenvaltiossa laillisesti vähintään kolme vuotta vastaanottaa mikä tahansa työtarjous, jollei yhteisön työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

— asuttuaan tässä jäsenvaltiossa laillisesti vähintään viisi vuotta ottaa vapaasti vastaan minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

Turkkilaisten työntekijöiden lapset, jotka ovat hankkineet ammattikoulutuksen vastaanottavassa valtiossa, voivat tässä jäsenvaltiossa asumisensa kestosta riippumatta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa minkä tahansa työtarjouksen edellyttäen kuitenkin, että toinen vanhemmista on työskennellyt laillisesti kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolme vuotta."

5 Päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tämän jakson määräyksiä on sovellettava, jollei yleisen järjestyksen, turvallisuuden tai kansanterveyden vuoksi perustelluista rajoituksista muuta johdu."

Kansalliset säännökset

6 Ausländergesetzin (ulkomaalaislaki, jäljempänä AuslG) 47 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"1) Ulkomaalainen on karkotettava

1. jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu yhdestä tai useammasta tahallisesta rikoksesta vähintään kolmen vuoden vapausrangaistukseen tai nuorten rikoksente-

kijöiden erityisrangaistukseen tai jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu tahallisista rikoksista useaan tällaiseen rangaistukseen, joiden kesto on yhteensä vähintään kolme vuotta viiden vuoden ajanjaksolla, tai jos hänet on viimeisen lainvoimaisen tuomion yhteydessä määrätty suljettavaksi turvasäilöön tai

2. jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu vähintään kahdeksi vuodeksi sellaiseen nuorten rikoksentekijöiden erityisrangaistukseen tai vapausrangaistukseen, joka ei ole ehdollinen, huumausaineita koskevassa laissa tarkoitetun tahallisen rikoksen, rikoslain 125 a §:n toisessa virkkeessä säädetyt edellytykset täyttävien yleisen järjestyksen häiriöiden tai rikoslain 125 §:ssä säädettyjen julkisessa kokouksessa tai kielletyssä mielenosoituksessa aiheutettujen järjestyshäiriöiden johdosta.

2) Ulkomaalainen on yleensä karkotettava

1. jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu yhden tai useamman tahallisen rikoksen johdosta vähintään kahdeksi vuodeksi nuorten rikoksentekijöiden erityisrangaistukseen tai vapausrangaistukseen, jotka eivät ole ehdollisia;

2. jos hän huumausaineita koskevan lain säännösten vastaisesti viljelee, valmistaa, tuo maahan, kauttakuljettaa, vie maasta, myy, luovuttaa toiselle tai millä tahansa muulla tavalla laskee liikkeelle huumausainetta, käy sillä kauppaa, yllyttää jotakuta edellä mainittuihin toimiin tai osallistuu niihin."

7 AuslG:n 48 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"1) Ulkomaalainen, jolla

1. on oleskelulupa,

2. on ajallisesti rajoittamaton oleskeluoikeus ja joka on syntynyt Saksan alueella tai joka on tullut sinne alaikäisenä,

3. on ajallisesti rajoittamaton oleskeluoikeus ja joka elää avioliitossa tai avoliitossa edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun ulkomaalaisen kanssa,

— —

voidaan karkottaa ainoastaan vakavista turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä. Nämä syyt ovat yleensä olemassa 47 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian kantaja Cetinkaya syntyi 24.1.1979 Saksassa, jossa hän on aina asunut. Hänellä on ollut rajoittamaton oleskelulupa tässä jäsenvaltiossa 9.3.1995 alkaen.

9 Cetinkaya suoritti heinäkuussa 1995 toisen asteen tutkinnon. Kaksi kuukautta myöhemmin hän aloitti kirvesmieheksi opiskelemisen, minkä hän jätti kesken seuraavan vuoden helmikuussa. Sen jälkeen hän työskenteli lyhyitä aikoja eri työnantajien palveluksessa. Kesällä 1996 hän työskenteli joitakin viikkoja tarjoilijana ravintolassa. Saman vuoden syksyllä hän aloitti uudelleen opiskelun, joka tähtäsi työllistymiseen vähittäiskaupassa, ja vähän myöhemmin jätti nämä opinnot kesken. Sen jälkeen hän oli töissä ravintolassa marraskuun 1996 ja tammikuun 1997 välisen ajan ja sitten kesäkuuhun 1998 asti eräässä yhtiössä ja elokuun ja syyskuun 1998 ajan toisessa yhtiössä. Vuoden 1999 heinäkuuhun asti kestäneen työttömyysjakson jälkeen Cetinkaya työskenteli kuukauden varastotyöntekijänä. 1.8.1999 alkaen hän oli töissä kuljetusyrityksessä, minkä työn hän lopetti lyhyen ajan kuluttua. Viimeiseksi hän työskenteli konetyöläisenä, mutta hän lopetti tämän työn vuoden 1999 joulukuussa.

10 Ennakkoratkaisupyynnössä täsmennetään lisäksi, että Cetinkayan vanhemmat ja viisi vanhempaa sisarta, joista kolmella on Saksan kansalaisuus, asuvat myös Saksassa, jossa hänen isänsä on työskennellyt eläkeikään asti. Cetinkayan vanhemmat ja kaksi sisarta, jotka ovat säilyttäneet Turkin kansalaisuuden, ovat hakeneet Saksan kansalaisuutta kansalaistamismenettelyn kautta.

11 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee myös, että Cetinkaya on tuomittu Saksassa 1.8.1996 80 tunniksi yhdyskuntapalveluun ryhmän jäsenenä tehdystä ryöstöstä, kiristyksestä ja kiristyksen yrityksestä viidessä tapauksessa, 15.4.1997 kahdeksi viikoksi nuorisovankeuteen, 24.3.1998 aikaisempi tuomio huomioon ottaen kuudeksi kuukaudeksi ehdolliseen nuorisovankeuteen ryhmän jäsenenä tehdyistä pahoinpitelyistä, 26.10.1999 aikaisempi tuomio huomioon ottaen kahdeksi vuodeksi nuorisovankeuteen suurten huumausainemäärien laittomasta myynnistä ja 26.9.2000 kaksi aikaisempaa tuomiota huomioon ottaen kolmeksi vuodeksi nuorisovankeuteen huumausaineiden laittomasta hankkimisesta ja huumausaineiden ammattimaisesta myynnistä 102 tapauksessa, suurten huumausainemäärien

laittomasta hallussapidosta sekä huumausaineiden myynnistä kahdessa tapauksessa ja suurten huumausainemäärien laittomasta maahantuonnista ja huumausaineiden ammattimaisesta myynnistä.

12 Cetinkaya pidätettiin 7.1.2000 ja suljettiin nuorisovankilaan. Hänet vapautettiin 22.1.2001, jotta hän voi osallistua huumevieroitukseen. Sen jälkeen kun Cetinkaya oli ensin keskeyttänyt kaksi vieroitusjaksoa ilman tuloksia, hän osallistui 10.9.2001 alkaen uuteen vieroitusjaksoon huumevieroituskeskuksessa ja suoritti tämän jakson menestyksekkäästi kesällä 2002. 20.8.2002 tehdyllä tuomioistuimen päätöksellä hän sai lykkäystä rangaistuksensa jäljellä olevan osan täytäntöönpanoon Betäubungsmittelgesetzin (laki huumausaineista, jäljempänä BtMG) nojalla, mikä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan edellyttää, että kansakunnan turvallisuusnäkökohta on myös otettu huomioon.

13 Elokuusta 2002 lähtien Cetinkaya on jatkanut toisen asteen opintojaan ja toimii kahdesti viikossa yövahtina huumevieroituskeskuksessa.

14 Toimivaltainen hallintoviranomainen eli Regierungspräsidium Stuttgart ilmoitti Cetinkayalle 3.11.2000 hänen välittömästä karkottamisestaan Saksasta ja uhkasi palauttaa hänet Turkkiin viivytyksettä. Tämän viranomaisen mukaan oli olemassa AuslG:n 48 §:n 1 momentin kolmannessa virkkeessä ja 47 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vakavia turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen perustuvia syitä, jotka oikeuttivat lakisääteisen olettaman karkotuksen edellytysten täyttymisestä. Karkottamista pidettiin tarpeellisena erityisestävistä ja yleisestävistä syistä, eikä se tämän viranomaisen mukaan ollut vastoin päätöksen N:o 1/80 7 artiklaa, koska vankilassaolon ja vieroitushoidon, johon Cetinkayan oli tarkoitus mennä, johdosta hän ei ollut enää työmarkkinoiden käytettävissä. Vaikka hän voisikin vedota päätöksen N:o 1/80 7 artiklan mukaiseen oleskeluoikeuteen, saman päätöksen 14 artiklan edellytykset täyttyvät joka tapauksessa.

15 Cetinkaya nosti mainitusta päätöksestä 8.12.2000 kanteen ennakkoratkaisukysymyksen esittäneessä tuomioistuimessa.

16 Regierungspräsidium Stuttgart muutti 3.9.2002 edellä mainittua päätöstä siten, että Cetinkayalle asetettiin tällöin 4.10.2002 päättyvä määräaika poistua vapaaehtoisesti Saksan alueelta. Regierungspräsidium korosti perusteluissaan sitä, että Cetinkaya oli vapautettu 22.1.2001, jotta hän voisi osallistua huumevieroitukseen, minkä vuoksi nyt oli asetettava ainoastaan yksi määräaika vapaaehtoiselle Saksan alueelta poistumiselle.

17 Cetinkaya nosti kanteen 6.9.2002 myös tästä päätöksestä Verwaltungsgericht Stuttgartissa, joka yhdistettyään nämä kaksi asiaa päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Kuuluuko laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän lapsi, joka on syntynyt Saksassa, päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisalaan, kun tämä oleskelu on hänen syntymänsä jälkeen — ainakin siihen asti, että hänestä on tullut täysi ikäinen — sallittu (lähinnä) pelkästään perheen yhdistämistarkoituksessa tai kun sellaisessa tilanteessa, että hän saa oleskella maassa ilman varsinaista oleskelulupaa, kyseistä oleskelua ei päätetä ainoastaan tästä samasta syystä?

2) Voidaanko 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaista perheenjäsenen oikeutta päästä työmarkkinoille ja saada jatkettu oleskelulupa rajoittaa ainoastaan päätöksen N:o 1/80 14 artiklan nojalla?

3) Merkitseekö se, että henkilö on tuomittu kolmen vuoden nuorisovankeuteen, lopullista työmarkkinoiden ulkopuolelle joutumista ja siten 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisten oikeuksien menettämistä myös silloin, kun on olemassa konkreettinen mahdollisuus, että ainoastaan osa rangaistuksesta on suoritettava, mutta kun ehdonalaisen vapauttamisen yhteydessä on osallistuttava huumausaineiden vieroitushoitoon, eivätkä asianomainen henkilö tai asianomaiset henkilöt tällöin ole työmarkkinoiden käytettävissä?

4) Merkitseekö se, että vankeusrangaistukseen (joka ei ole ehdollinen) tuomitsemisesta aiheutuu työpaikan menetys tai mahdottomuus nykyisessä työttömyystilanteessa hankkia työtä, sellaisenaan päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua omaan tahtoon perustuvaa työttömyyttä, joka ei estä päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdassa ja 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen oikeuksien menettämistä?

5) Onko näin sellaisessakin tilanteessa, jossa huolimatta siitä, että vapautumisen voidaan olettaa tapahtuvan ennalta määritettävissä olevan kohtuullisen ajan kuluessa, asianomaisen on kuitenkin ensiksi osallistuttava huumausaineiden vieroitushoitoon, ja työn vastaanottaminen on mahdollista vasta, kun asianomainen on saanut suurempaa ammatillista pätevyyttä osoittavan todistuksen?

6) Onko päätöksen N:o 1/80 14 artiklaa tulkittava siten, että viranomaisten tekemän viimeisimmän päätöksen jälkeen asianomaisen tai asianomaisten eduksi tapahtunut muutos, jonka vuoksi ei enää voitaisi soveltaa 14 artiklan mukaista rajoitusta, on otettava vielä oikeudenkäynnissä huomioon?"

Ennakkoratkaisukysymysten arvioiminen

Ensimmäinen kysymys

18 Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, onko päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä kohtaa tulkittava niin, että se koskee sellaisen täysi-ikäisen henkilön tilannetta, joka on laillisille työmarkkinoille vastaanottavassa jäsenvaltiossa kuuluvan turkkilaisen työntekijän lapsi, vaikka tämä lapsi on syntynyt ja on aina asunut tässä viimeksi mainitussa valtiossa.

19 Kansallinen tuomioistuin haluaisi tietää, vaikuttaako se, että Cetinkaya on syntynyt ja aina asunut vastaanottavassa jäsenvaltiossa, eikä hänelle siksi ole annettu edellä mainitussa määräyksessä tarkoitettua lupaa muuttaa mainitun työntekijän luokse tämän määräyksen soveltamiseen.

20 Kuten kaikissa yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyissä huomautuksissa on esitetty, tähän viimeiseen kysymykseen on vastattava kieltävästi.

21 Siitä seikasta, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa käsitellään nimenomaisesti ainoastaan sitä tilannetta, jossa turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille "on annettu lupa muuttaa työntekijän luokse", ei voi tehdä sitä johtopäätöstä, että tämän päätöksen tekijät olisivat halunneet olla antamatta siinä mainittuja oikeuksia sellaiselle perheenjäsenelle, joka on syntynyt vastaanottavan jäsenvaltion alueella ja jonka näin ollen ei ole tarvinnut hakea perheen yhdistämisen perusteella lupaa muuttaa turkkilaisen työntekijän luokse vastaanottavaan jäsenvaltioon.

22 Edellytys, jonka mukaan perheenjäsenille on täytynyt antaa lupa muuttaa turkkilaisen työntekijän luokse, selittyy sillä seikalla, että Euroopan talousyhteisön ja Turkin tasavallan välistä assosiaatiota (jäljempänä ETY–Turkki-assosiaatio) koskevilla määräyksillä ei puututa jäsenvaltioiden toimivaltaan säännellä sellaisten työntekijöiden, jotka ovat Turkin kansalaisia, maahantuloa eikä heidän ensimmäisen ammatillisen toimintansa edellytyksiä, koska tällaisen kansalaisen ensimmäisen jäsenvaltioon tulon sallimista säätelee lähtökohtaisesti yksinomaan mainitun valtion kansallinen oikeus (ks. erityisesti asia C-275/02, Ayaz, tuomio 30.9.2004, 35 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

23 Koska tämän edellytyksen tarkoituksena on siis sulkea päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisalan ulkopuolelle sellaiset turkkilaisen työntekijän perheenjäsenet, jotka ovat tulleet vastaanottavan jäsenvaltion alueelle ja asuvat siellä tämän jäsenvaltion lainsäädännön vastaisesti, siihen ei voi tehokkaasti vedota sellaista perheenjäsentä vastaan, joka, kuten pääasiassa, on syntynyt ja aina asunut mainitussa jäsenvaltiossa ja joka ei siis ole tarvinnut lupaa muuttaa mainitun työntekijän luokse.

24 Millään perusteella ei sitä paitsi voida katsoa, että päätöksen N:o 1/80 tekijöiden tarkoitus olisi ollut tehdä turkkilaisen työntekijän lasten syntymäpaikan perusteella sellainen erottelu, että niille, jotka ovat syntyneet vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ei anneta tämän päätöksen 7 artiklan säännösten mukaisia oikeuksia työskentelyyn ja oleskeluun toisin kuin niille perheenjäsenille, joiden on pitänyt hakea lupaa muuttaa mainitun työntekijän luokse.

25 Tämä tulkinta on ainoa, jolla voidaan varmistaa käyttöön otetun järjestelmän johdonmukaisuus ja saavuttaa täysimääräisesti mainitun päätöksen 7 artiklan ensimmäisen kohdan tavoite, joka on luoda suotuisat edellytykset perheen yhdistämiselle vastaanottavassa jäsenvaltiossa sallimalla ensin perheenjäsenten läsnäolo muuttavan työntekijän luona ja vahvistamalla tietyn ajan kuluttua heidän

asemaansa heille annetulla oikeudella työskennellä tässä valtiossa (ks. erityisesti asia C-351/95, Kadiman, tuomio 17.4.1997, Kok. 1997, s. I-2133, 34–36 kohta ja em. asia Ayaz, tuomion 41 kohta).

26 Näin ollen päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu turkkilaisen työntekijän lapsi voi vedota tämän määräyksen tuottamiin oikeuksiin, vaikka hän on syntynyt ja aina asunut vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

27 Saksan hallitus pohtii kuitenkin sitä, täyttääkö Cetinkaya toisen mainitussa 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetun soveltamisedellytyksen, eli onko hänen isänsä "laillisilla työmarkkinoilla työskentelevä" työntekijä. Tämän hallituksen mukaan turkkilaisen työntekijän, johon oikeudet perustuvat, on täytettävä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa luetellut edellytykset sinä oleskeluaikana, jonka osalta sellainen perheenjäsen, joka ei voi vedota ammatilliseen koulutukseen, vetoaa tähän määräykseen perustuviin oikeuksiin. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei sen mukaan kuitenkaan ilmene, onko Cetinkayan isä menettänyt työntekijän asemansa ennen karkotuspäätöksen tekemistä vai sen jälkeen, eikä sitä, harjoittiko asianomaisen äiti ammatillista toimintaa.

28 Nämä väitteet on hylättävä.

29 Päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan sanamuodosta ei voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että siinä tarkoitetut perheenjäsenet menettäisivät ne oikeudet, jotka heille tämän määräyksen mukaan kuuluvat, ainoastaan siitä syystä, että tietystä hetkestä lähtien mainittu työntekijä ei enää kuulu vastaanottavan jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille.

30 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, jäsenvaltioilla ei ole enää oikeutta asettaa turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille tällaisia oleskeluluvan edellytyksiä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetyn kolmen vuoden ajanjakson jälkeen, joka aika asianomaisen lähtökohtaisesti on todella elettävä yhteistä elämää tämän työntekijän kanssa, ja sitä suuremmalla syyllä näin on oltava, kun kyseessä on turkkilainen siirtolainen, joka täyttää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa luetelmakohdassa asetetut edellytykset (ks. erityisesti asia C-329/97, Ergat, tuomio 16.3.2000, Kok. 2000, s. I-1487, 37–39 kohta).

31 Myös kun on kyse päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuista perheenjäsenistä, joilla kuten Cetinkayalla, on asuttuaan säännönmukaisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa työntekijän kanssa viisi vuotta oikeus ottaa vapaasti vastaan työtä tässä valtiossa määräyksen toisen luetelmakohdan nojalla, sen lisäksi, että tämän määräyksen välitön oikeusvaikutus merkitsee sitä, että asianomaisilla on työnteon osalta suoraan päätökseen N:o 1/80 perustuva subjektiivinen oikeus, tämän oikeuden tehokas vaikutus edellyttää väistämättä myös sitä, että asianomaisella on vastaava oleskeluoikeus, joka niin ikään perustuu yhteisön oikeuteen ja on riippumaton siitä, täyttyvätkö näiden oikeuksien saamisen edellytykset edelleen (ks. erityisesti em. asia Ergat, tuomion 40 kohta).

32 Näin ollen perheenjäsen voi käyttää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisia oikeuksia sen jälkeen, kun hän on asunut vastaanottavan jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän kanssa joko kolmen tai viiden vuoden ajan, vaikka näiden asumisajanjaksojen jälkeen mainittu työntekijä, muun muassa siitä syystä, että hän on jäänyt eläkkeelle, ei enää itse kuulu tämän jäsenvaltion työmarkkinoille.

33 Näin ollen se, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tapauksessa turkkilainen työntekijä, jonka perheenjäsen, joka on todella elänyt yhteistä elämää tämän työntekijän kanssa päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetyn viiden vuoden ajan, vaatii itselleen päätöksen N:o

1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisia oikeuksia, ei kuulu enää vastaanottavan jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille, ei voi viedä asianomaiselta näitä oikeuksia.

34 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava niin, että se koskee sellaisen täysi-ikäisen henkilön tilannetta, joka on laillisille työmarkkinoille vastaanottavassa jäsenvaltiossa kuuluvan tai kuuluneen turkkilaisen työntekijän lapsi, vaikka tämä lapsi on syntynyt ja aina asunut tässä viimeksi mainitussa valtiossa.

Toinen kysymys

35 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että tässä kysymyksessä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, onko päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäinen kohta esteenä sille, että vankeusrangaistukseen tuomitsemisen, jota on seurannut vieroitushoito, johdosta niitä oikeuksia, jotka Cetinkayan tilanteessa olevalla Turkin kansalaisella on tämän säännöksen nojalla, rajoitetaan sen vuoksi, että hän on pitkäaikaisesti poissa työmarkkinoilta.

36 Yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että oleskeluoikeudelle, joka on seuraus turkkilaisen työntekijän perheenjäsenten oikeudesta päästä työmarkkinoille ja tehdä tosiasiallisesti työtä, on kahdenlaisia rajoituksia. Ensinnäkin päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus rajoittaa yksittäistapauksissa asianmukaisen perustelun nojalla turkkilaisen siirtotyöläisen oleskeluoikeutta vastaanottavan jäsenvaltion alueella, jos hän aiheuttaa omalla käyttäytymisellään todellisen ja vakavan vaaran yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansanterveydelle. Toiseksi on todettava, että perheenjäsen, jolla on asianmukainen lupa muuttaa jäsenvaltioon turkkilaisen työntekijän luo, mutta joka poistuu vastaanottavan valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, menettää pääsääntöisesti päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella saavuttamansa oikeusaseman (ks. em. asia Ergat, tuomion 45, 46 ja 48 kohta).

37 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa, kun pääasiassa, jossa edellä mainittu tuomio asiassa Ergat on annettu, oli kyse sellaisen perheenjäsenen tilanteesta, joka on muuttanut työntekijän luokse vastaanottavaan valtioon, niin se päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan tulkinta, joka on esitetty kyseisessä tuomiossa, pätee vielä suuremmalla syyllä tilanteessa, jossa, kuten pääasiassa, mainittu perheenjäsen on syntynyt vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja aina asunut siellä.

38 Tästä seuraa, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava siten, että niitä oikeuksia, jotka on turkkilaisen työntekijän perheenjäsenillä, jotka täyttävät asumisen vähimmäiskestolle asetetun edellytyksen, voidaan rajoittaa vain päätöksen N:o 1/80 14 artiklan perusteella, eli yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä tai siitä syystä, että asianomainen on poistunut vastaanottavan valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

39 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäinen kohta on esteenä sille, että vankeusrangaistukseen tuomitsemisen, jota on seurannut vieroitushoito, johdosta niitä oikeuksia, jotka Cetinkayan tilanteessa olevalla Turkin kansalaisella on tämän säännöksen nojalla, rajoitetaan sen vuoksi, että hän on pitkäaikaisesti poissa työmarkkinoilta.

Kolmas, neljäs ja viides kysymys

40 Kun otetaan huomioon toiseen kysymykseen annettu vastaus, ei ole tarpeen vastata kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen, joiden lähtökohtana on se, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuvia turkkilaisen työntekijän perheenjäsenen oikeuksia voidaan rajoittaa muillakin perusteilla kuin

niillä, joista määrätään päätöksen N:o 1/80 14 artiklassa, tai sillä perusteella, että asianomainen on poistunut vastaanottavan valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

Kuudes kysymys

41 Tässä kysymyksessä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, onko päätöksen N:o 1/80 14 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansalliset tuomioistuimet eivät ota huomioon tutkiessaan Turkin kansalaisen maastapoistamista koskevan päätöksen laillisuutta sellaisia tosiseikkoja, jotka ovat tapahtuneet toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisen päätöksen jälkeen ja joiden nojalla asianomaisen oikeuksien tässä säännöksessä tarkoitettu rajoittaminen ei olisi enää sallittua.

42 Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut yhtäältä jo assosiaatiosopimuksen 12 artiklan ja assosiaatiosopimukseen liitetyn, Brysselissä 23.11.1970 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan, joka on hyväksytty ja vahvistettu yhteisön nimissä 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 (EYVL L 293, s. 1), 36 artiklan sanamuodon perusteella sekä toisaalta päätöksen N:o 1/80 tavoitteen perusteella, että EY:n perustamissopimuksen 48 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla), EY:n perustamissopimuksen 49 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 40 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 50 artiklaan (josta on tullut EY 41 artikla) sisältyviä periaatteita on mahdollisuuksien mukaan sovellettava sellaisiin Turkin kansalaisiin, joilla on mainitun päätöksen mukaisia oikeuksia (ks. erityisesti em. asia Ayaz, tuomion 44 kohta).

43 Tästä seuraa, että kun on kyse päätöksen N:o 1/80 14 artiklan mukaisen yleiseen järjestykseen liittyvän poikkeuksen soveltamisalasta, on viitattava siihen, miten samaa poikkeusta on tulkittu työvoiman vapaan liikkuvuuden osalta, silloin kun on kyse yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisista. Tällainen tulkinta on sitäkin perus-

tellumpi, kun mainittu määräys on sanamuodoltaan lähes sama kuin perustamissopimuksen 48 artiklan 3 kohta (asia C-340/97, Nazli, tuomio 10.2.2000, Kok. 2000, s. I-957, 56 kohta).

44 Siltä osin kuin on kyse tarkemmin ottaen ulkomaalaisten liikkumista ja oleskelua koskevien, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvien erityistoimenpiteiden yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/221/ETY (EYVL 1964, 56, s. 850) 3 artiklasta, yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että päättääkseen, voidaanko toisen jäsenvaltion kansalainen karkottaa yleiseen järjestykseen perustuvan poikkeuksen nojalla, toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on ratkaistava tapauskohtaisesti, osoittavatko tuomioon johtanut teko tai olosuhteet henkilön sellaista käyttäytymistä, joka on vallitseva uhka yleiselle järjestykselle. Tämän uhan "vallitsevuuden" tarkasta ajankohdasta ei kuitenkaan voida päätellä mitään täsmällisempää direktiivin 64/221 3 artiklan sanamuodon eikä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella (yhdistetyt asiat C-482/01 ja C-493/01, Orfanopoulos ym., tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5257, 77 kohta).

45 Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Orfanopoulos ja Oliveri annetun tuomion 82 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että direktiivin 64/221 3 artiklan kanssa on ristiriidassa kansallinen käytäntö, jonka mukaan jäsenvaltion tuomioistuimen ei tutkiessaan toisen jäsenvaltion kansalaisen maastakarkotuspäätöksen lainmukaisuutta tarvitse ottaa huomioon toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisimmän päätöksen jälkeen tapahtuneita tosiseikkoja, jotka voivat osoittaa, että karkotuspäätöksen kohteena olevan henkilön käyttäytymisen yleiselle järjestykselle aiheuttama vallitseva uhka on poistunut tai pienentynyt huomattavasti.

46 Kuten tämän tuomion 42 ja 43 kohdassa on jo todettu, päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohta asettaa kansallisille toimivaltaisille viranomaisille rajat, jotka vastaavat niitä rajoja, joita sovelletaan tällaiseen toimenpiteeseen, joka koskee jonkin jäsenvaltion

kansalaista, ja tästä määräyksestä ei, kuten ei myöskään direktiivin 64/221 3 artiklasta, voida päätellä mitään täsmällisempää uhan vallitsevuuden tarkasta ajankohdasta.

47 Näin ollen, kun otetaan huomioon periaatteet, jotka koskevat työvoiman vapaata liikkuvuutta, silloin kun on kyse yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisista, ja joita on sovellettava sellaisiin Turkin kansalaisiin, joilla on päätöksen N:o 1/80 mukaisia oikeuksia, kansallisten tuomioistuinten on tutkiessaan Turkin kansalaisen maastapoistamista koskevan päätöksen lainmukaisuutta otettava huomioon toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisimmän päätöksen jälkeen tapahtuneet tosiseikat, jotka voivat osoittaa, että päätöksen kohteena olevan henkilön käyttäytymisen yleiselle järjestykselle aiheuttama vallitseva uhka on poistunut tai pienentynyt huomattavasti.

48 Kuudenteen kysymykseen on siis vastattava, että päätöksen N:o 1/80 14 artikla on esteenä sille, että kansalliset tuomioistuimet eivät ota huomioon tutkiessaan Turkin kansalaisen maastapoistamista koskevan päätöksen laillisuutta sellaisia tosiseikkoja, jotka ovat tapahtuneet toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisen päätöksen jälkeen ja joiden nojalla asianomaisen oikeuksien tässä määräyksessä tarkoitettu rajoittaminen ei olisi enää sallittua.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston, joka perustettiin Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella, päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava niin, että se koskee sellaisen täysi-ikäisen henkilön tilannetta, joka on laillisille työmarkkinoille vastaanottavassa jäsenvaltiossa kuuluvan tai kuuluneen turkkilaisen työntekijän lapsi, vaikka tämä lapsi on syntynyt ja aina asunut tässä viimeksi mainitussa valtiossa.**

2) **Päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäinen kohta on esteenä sille, että sellaiseen vankeusrangaistukseen tuomitsemisen, jota on seurannut vieroitushoito, johdosta niitä oikeuksia, jotka Cetinkayan tilanteessa olevalla Turkin kansalaisella on tämän säännöksen nojalla, rajoitetaan sen vuoksi, että hän on pitkäaikaisesti poissa työmarkkinoilta.**

3) **Päätöksen N:o 1/80 14 artikla on esteenä sille, että kansalliset tuomioistuimet eivät ota huomioon tutkiessaan Turkin kansalaisen maastapoistamista koskevan päätöksen laillisuutta sellaisia tosiseikkoja, jotka ovat tapahtuneet toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisen päätöksen jälkeen ja joiden nojalla asianomaisen oikeuksien tässä säännöksessä tarkoitettu rajoittaminen ei olisi enää sallittua.**

Allekirjoitukset